

การพัฒนารูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนแบบพึ่งพาตนเองของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตใน
เขตภาคกลางตอนล่าง 1*

THE DEVELOPMENT OF SELF-RELIANT COMMUNITY WELFARE MANAGEMENT OF THE
SAVING GROUP FOR PRODUCTION MODEL IN THE LOWER CENTRAL REGION 1

ธนิศร ศรีก๊กเจริญ, นรินทร์ สังข์รักษา และ วรณวีร์ บุญคุ้ม

Tanisorn Sikokjalurnn, Narin Sungrugsa and Wannawee Boonkoun

มหาวิทยาลัยศิลปากร

Silpakorn University

E-mail: tonmaicdd@gmail.com, narin_324349@yahoo.co.th and bwannawee@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการณ์ การจัดสวัสดิการชุมชนแบบพึ่งพาตนเอง และวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 2) พัฒนารูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชน 3) ทดลองใช้รูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชน 4) ประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนแบบพึ่งพาตนเอง ดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 เป็นการศึกษาสภาพการณ์ และการปฏิบัติที่เป็นเลิศ โดยคณะกรรมการและสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต รวม 30 คน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก สทนากลุ่มเฉพาะ สังเกต รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบและพัฒนารูปแบบฯ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ใช้แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้กับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองมะตูม ต.ดอนแร่ อ.เมืองราชบุรี รวม 30 คน ใช้แบบทดสอบความรู้จัดเวทีเสวนา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานค่าที่ และวิเคราะห์เนื้อหา ขั้นตอนที่ 4 ประเมินและปรับปรุงรูปแบบฯ กลุ่มเป้าหมาย 30 คน ใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ และถอดบทเรียน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และถอดบทเรียนด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการณ์คนในชุมชนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดและออมเงินร่วมกันทำให้มีทุนประกอบอาชีพ และใช้จ่ายยามฉุกเฉิน และช่วยเหลือด้านอื่น ๆ การปฏิบัติที่เป็นเลิศ พบว่ามาจากคณะกรรมการและสมาชิกมีความรู้ความเข้าใจการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์ฯ ด้วยระบบคุณธรรม สร้างวินัยใช้เงิน ให้ยืมเงินทุนประกอบอาชีพ แล้วนำผลกำไรมาจัดสวัสดิการ การจัดสวัสดิการที่ดีควรให้ทุกคนมีส่วนร่วม ตกลงกติกา และใช้ร่วมกันจากความต้องการของคนในชุมชน

2. ผลการพัฒนารูปแบบชื่อว่า “TONMAI Model” ได้แก่ 1) Trust (ความไว้วางใจ) 2) Opportunities (โอกาส) 3) Networking (เครือข่าย) 4) Management (การจัดการ) 5) Activity (กิจกรรม) 6) Impression (ความประทับใจ) ที่ผ่านการรับรองแล้ว

3. ผลการทดลองรูปแบบผู้ที่เข้ารับการอบรมมีความรู้หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

* Received April 10, 2023; Revised June 9, 2023; Accepted June 15, 2023

4. ผลของการประเมินมีความพึงพอใจในภาพรวมของกลุ่มทดลองที่มีต่อรูปแบบฯอยู่ในระดับมาก และผลการถอดบทเรียน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาคนให้เรียนรู้และทำงานร่วมกัน และใช้ “เงิน” เป็นเครื่องมือในการสร้างวินัยการออมเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และใช้ผลกำไรเป็นสวัสดิการดูแลตั้งแต่เกิดแก่เจ็บตาย และการศึกษารวมถึงสาธารณะประโยชน์ศาสนสถานในชุมชนสะท้อนว่า "คนในชนบท จมเงินแต่ไม่จมน้ำใจ" การจัดสวัสดิการชุมชนเป็นวิถีของการพึ่งพาตนเองของชุมชน

คำสำคัญ: การวิจัยและพัฒนา; การจัดสวัสดิการชุมชน; กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ABSTRACT

This research is research and development purposes to 1) study the situation of self-reliant and best practice in community welfare management of the Saving Group for Production 2) develop the model of self-reliant community welfare management 3) try out the model of self-reliant community welfare management 4) evaluate and improve the model of self-reliant community welfare management .The research and development methodologies was applied. The research consisted of 4 steps. Step 1 study the situation and best practice in community welfare with 30 key-informants from 3 groups of the committees and members with purposive sampling. Collect data were in-depth interview and focus group specifically. Step 2 Design and development of the model by 5 experts to approve. Research tools used a questionnaire, data analysis using a packaged program, statistics used, mean and standard deviation. Step 3 Try out model with 30 target groups members of Ban Nong- Matum. Used Pre and Post test, forum, Data analysis using a packaged program, statistics used mean and standard deviation, t-value and content analysis. And step 4 was to evaluate and improve the model, in which the target group was 30 people, using the satisfaction questionnaire , lesson learned , Data were analyzed with mean and standard deviation and content analysis method.

The research results demonstrated that:

1. Situations results that people in the community have a close relation.They joint savings so that have fund for occupation and spending when they sick or other important case. Best Practices in community welfare management of the Saving Group founded committees and members understanding about management of the savings group for production with moral and encouraged to save money to help themselves. Community welfare come from saving money and sharing with people who need capital to pursue a career then have a group profits for community welfare. The best welfare should allow everyone to participate by agreeing to the rules and using them together from the needs of people in the community.

2. The “TONMAI Model” was obtained as a result of the development of the model .The sub-components of the model were T – Trust, O – Opportunities, N – Networking,

M – Management, A – Activity, and I – Impression. The model was agreed and verified by the experts.

3. Results of the trial model. The participants had higher score after the training than before the training with statistical significance at the .05

4. The results of the assessment showed the overall satisfaction of the experimental group with the model at a high level. and results of lesson learned was found that the savings for production group had an important goal to develop people for learning and working together and using "money" as a tool to discipline savings. Developing the economy of community and use profits as welfare to take care from birth to illness , elderly , death and education, including public benefits ,religious places in the community. the rural people are poor in money but not poor in kindness .Community welfare is a way of self-reliance of the community.

Keywords; Develop the model; Community welfare; the Saving Group for Production

บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยนับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 เป็นต้นมา ได้ส่งผลให้ประเทศไทยมีการพัฒนาในทุกมิติ ทั้งในด้านเศรษฐกิจที่ประเทศไทยได้รับการยกระดับเป็นประเทศในกลุ่มบนของกลุ่มประเทศระดับรายได้ปานกลาง ในด้านสังคมที่มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนส่งผลให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากการเป็นประเทศยากจน และในด้านสิ่งแวดล้อมที่ประเทศไทยมีข้อได้เปรียบในหลากหลายเชิงนิเวศ แต่อย่างไรก็ตามประเทศไทยยังมีความท้าทายต่อการพัฒนาที่สำคัญ อาทิ อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจในปี 2560 ที่ร้อยละ 3.9 ถือว่าอยู่ในระดับต่ำกว่าศักยภาพเมื่อเทียบกับร้อยละ 6.0 ต่อปี ในช่วงเวลาเกือบ 6 ทศวรรษที่ผ่านมา โดยมีสาเหตุหลักจากการชะลอตัวของการลงทุนภายในประเทศ และสถานการณ์ในเศรษฐกิจโลกที่ยังไม่ฟื้นตัวได้เต็มที่โครงสร้างเศรษฐกิจไทยที่ยังไม่สามารถขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ โดยภาคบริการ และภาคเกษตรมีผลิตภาพการผลิตในระดับต่ำ ขาดการนำเทคโนโลยีเข้ามาเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตประกอบกับแรงงานไทยยังมีปัญหาเรื่องคุณภาพ และสมรรถนะที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการในการขับเคลื่อนการพัฒนาของประเทศ

นอกเหนือจากการพัฒนาด้านสวัสดิการสังคมซึ่งเป็นระบบใหญ่ระดับประเทศแล้ว ในปัจจุบันงานสวัสดิการชุมชนเริ่มขยายไปในชุมชนต่าง ๆ อันเป็นผลมาจากการคิดเองทำเองของชุมชน และการสนับสนุนของภาครัฐที่เน้นการส่งเสริมให้เป็นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลตนเอง โดยมีการจัดสวัสดิการในลักษณะกลุ่มชุมชน โดยเน้นการทำงานอย่างมีส่วนร่วมจากชุมชนอย่างแท้จริง โดยให้ชุมชนซึ่งมีองค์ประกอบที่หลากหลายของเพศ วัย อาชีพ ผู้อาวุโสที่เป็นปราชญ์ชาวบ้าน หรือเป็นที่ยอมรับในเชิงคุณธรรมเป็นผู้ร่วมกำหนดแนวทางสวัสดิการ หรือทิศทางการให้ความช่วยเหลือ โดยชาวบ้านในชุมชนมีส่วนร่วมให้เป็นภาระหน้าที่ตกเป็นของรัฐแต่เพียงฝ่ายเดียว

ในการจัดสวัสดิการชุมชนเป็นกระบวนการของชุมชนที่สร้างหลักประกันความมั่นคงของคนในชุมชนท้องถิ่น โดย มุ่งเน้นการจัดการตนเอง การให้ความช่วยเหลือกันและกันฉันท์ญาติมิตร ให้ ความรักความเอื้ออาทรต่อกัน ให้การดูแลเอาใจใส่กันและกัน ทำให้การจัด สวัสดิการชุมชนมิใช่เพียงแค่การช่วยเหลือทาง

การเงินเท่านั้น แต่สวัสดิการเป็นทั้งกำลังใจ กำลังทรัพย์ และความรู้ เป็นกระบวนการของการให้อย่างมี คุณค่า รับผิดชอบต่อสังคม มีส่วนร่วม เป็นธรรมและเท่าเทียม

กระบวนการหนึ่งในการพัฒนาชุมชนที่ช่วยเสริมสร้างให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนและพึ่งพาตนเองช่วยเหลือกันในชุมชนของประเทศไทยที่เกิดผลสำเร็จเป็นรูปธรรมมาอย่างยาวนาน คือ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต นับเป็นเวลากว่า 4 ทศวรรษ โดยมีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ คือ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ได้ดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยการริเริ่มที่เป็นนวัตกรรมเป็นการผสมผสานระหว่างแนวคิดของสหกรณ์การเกษตรเครดิตยูเนียน และสินเชื่อเพื่อการเกษตร (กรมการพัฒนาชุมชน, 2552) อาจกล่าวได้ว่ากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนร่วมคิด ร่วมทำและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน เป็นการรวมกลุ่มองค์กรประชาชนเพื่อให้ได้เรียนรู้และ ทำกิจกรรมของตนเองเพื่อจัดตั้งและดำเนินการเรื่องเงินของชุมชน ซึ่งสามารถช่วยแก้ปัญหาของชุมชนในเชิง เศรษฐกิจตลอดจนเป็นการพัฒนาคุณภาพของคนในชุมชน ซึ่งในการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการ ผลิตนั้นมีทั้งกลุ่มที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จแตกต่างกันออกไป ปัจจุบันในประเทศไทยมี กลุ่มออมทรัพย์ จำนวน 28,165 กลุ่ม มีจำนวนสมาชิกรวม 4,046,523 คน และมีเงินสัจจะสะสมทรัพย์ทั้ง ประเทศรวม 30,988,095,521 บาท ในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง 1 มี 3 จังหวัด คือ จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดราชบุรี และจังหวัดสุพรรณบุรี มีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ขึ้นทะเบียนไว้กับกรมการพัฒนาชุมชน จำนวน 629 กลุ่ม มีจำนวนสมาชิก 102,156 คน และมีเงินสัจจะรวมกัน 626,199,728 บาท กลุ่มออมทรัพย์ ในแต่ละแห่งมีการจัดสวัสดิการที่หลากหลาย บางชุมชนก็ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี ในขณะที่บางชุมชน ยังไม่มีการส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนเพื่อช่วยเหลือการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกในชุมชนที่เป็น รูปธรรม

ดังนั้น สนใจที่จะศึกษารูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนแบบพึ่งพาตนเองของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อ การผลิตในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทาง การกำหนดนโยบาย กลยุทธ์สร้างความ เข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเอง ให้กับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีอยู่ในชุมชนทั่วประเทศ โดยเฉพาะกลุ่ม จังหวัดในเขตภาคกลางตอนล่าง

วัตถุประสงค์ความวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการณ์ และวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในเขตภาค กลางตอนล่าง 1
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนแบบพึ่งพาตนเองของกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิต ในเขตภาคกลางตอนล่าง 1
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนแบบพึ่งพาตนเองของกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการ ผลิตในเขตภาคกลางตอนล่าง 1

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) และการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดย ดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R1) ศึกษาสภาพการณ์ และการปฏิบัติที่เป็นเลิศของกลุ่ม ออมทรัพย์เพื่อการผลิตในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ คณะกรรมการ และสมาชิกของกลุ่ม ออมทรัพย์เพื่อการผลิต จำนวน 3 กลุ่ม โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมทั้งสิ้นเป็น

จำนวน 30 คน สัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก แนวทางการสนทนากลุ่มเฉพาะ และการสังเกต การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D1) เป็นการสร้างรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนแบบพึ่งพาตนเองของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบประเมิน การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R2) การทดลองใช้รูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนแบบพึ่งพาตนเองของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 กลุ่มทดลอง เป็น คณะกรรมการและสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองมะตูมตำบลดอนแร่ อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบทดสอบความรู้ การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ สถิติแบบไม่อิสระจากกัน (t-test แบบ dependent) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เกณฑ์การแปรผล

คะแนนเฉลี่ย >80%	หมายถึง	ความรู้ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 60-79.9%	หมายถึง	ความรู้ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย <60 %	หมายถึง	ความรู้ในระดับน้อย

การจัดเวทีเสวนา แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D2) เป็นการประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนแบบพึ่งพาตนเองของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 กลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถามความพึงพอใจ และแนวทางการถอดบทเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

เกณฑ์การแปรผล

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.50 - 5.00	ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการอยู่ในระดับดีมาก
3.50 - 4.49	ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการอยู่ในระดับดี
2.50 - 3.49	ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการอยู่ในระดับปานกลาง
1.50 - 2.49	ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการอยู่ในระดับพอใช้
1.00 - 1.49	ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการอยู่ในระดับต้องปรับปรุง

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการณ์การจัดสวัสดิการชุมชนแบบพึ่งพาตนเองของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 พบว่า 1. สภาพทั่วไปต้องมีการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพิ่มขึ้น ความเป็นอิสระในการดำเนินงาน เช่น เรื่องงบประมาณ ยังใช้วิธีการแบบเดิม รูปแบบเหมือนเดิม แต่ในทางปฏิบัติยังเหมือนเดิมยัง

ขาดความเป็นอิสระ ยังให้ความสำคัญกับโครงสร้าง และวิธีการแบบเดิมอาจต้องมีวิธีการพัฒนา เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นแนวความคิดการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนเงินทุนเพราะคนจนในชนบทถูกปิดล้อมด้วยวงจรแห่งความยากจน การรวมคนที่รู้จักกัน ออมเงินไว้ เพื่อทำให้มีเงินทุนไว้ใช้ในการประกอบอาชีพ และใช้จ่ายในยามเจ็บไข้ได้ป่วยหรือยามจำเป็นซึ่งเป็นการหาทางช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยได้สร้างนิสัยการออมบนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนำไปสู่ความเจริญมั่นคงในชีวิต ซึ่งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตดำเนินงานอยู่บนพื้นฐานความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดของคนในสังคมเดียวกันจึงจำเป็นต้องมีกฎเกณฑ์ และกระบวนการในการดำเนินงานที่มั่นใจได้ และ 2. การจัดสวัสดิการชุมชนแบบพึ่งพาตนเองของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ดีในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 ได้แก่ มีส่งเสริมให้ประชาชนมีการออมเงิน และนำเงินไปใช้ในการพัฒนาอาชีพโดยลดภาระการกู้ยืมเงินจากแหล่งอื่น ๆ ที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงซึ่งมีการพัฒนาคนให้มีคุณธรรม 5 ประการ คือ ซื่อสัตย์ เสียสละ รับผิดชอบ เห็นอกเห็นใจ และไว้วางใจซึ่งกันและกัน และมีการฝึกประสบการณ์การบริหารเงินทุนให้กับบุคคลในชุมชนมีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาคนในชุมชนให้มีการดำเนินชีวิตและเรียนรู้การทำงานร่วมกันในรูปแบบของ “กระบวนการกลุ่ม” และใช้ “สัจจะออมทรัพย์” เป็นเครื่องมือในการสร้างวินัยการออมของคนในชุมชนซึ่งมีการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ การประหยัด อดออม และใช้จ่ายอย่างเหมาะสม ส่งเสริมการออมของประชาชนอย่างทั่วถึงในทุกช่วงอายุคน หัวใจสำคัญของการแก้ไขปัญหาคความยากจนของกรมการพัฒนาชุมชนเน้นที่การส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนแก้ไขปัญหาคความยากจนโดยส่งเสริมให้คนชุมชนโดยการปรับกระบวนการทัศน และวิถีปฏิบัติของชุมชนให้อยู่บนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเองมากขึ้น และพึ่งพาคนอื่นน้อยลงทั้งในระดับครัวเรือนและชุมชน และมีการปลูกฝังนิสัยรักการออม การมีวินัยทางการเงิน เกิดการแบ่งปันผลประโยชน์และจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกผ่านการดำเนินงานกิจกรรมเครือข่ายในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ ศูนย์สาธิตการตลาด ธนาคารข้าว บิมน้ำมันชุมชน โรงน้ำดื่มชุมชน ฯลฯ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นผลตอบแทนอันเป็นสวัสดิการพื้นฐานของชุมชนอย่างแท้จริง ส่วนการปฏิบัติที่เป็นเลิศนั้น พบว่ามีความเหมาะสม และเป็นไปได้จัดทำกรอบคู่มือและการจัดกิจกรรมการอบรม และการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ต่อไป การศึกษาสภาพการณ์ การจัดสวัสดิการชุมชนแบบพึ่งพาตนเองของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในเขตภาคกลางตอนล่าง และวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) การปฏิบัติที่เป็นเลิศของชุมชนกลุ่มออมทรัพย์ในเขตภาคกลางตอนล่าง พบว่ามาจากการศึกษากรณีการและสมาชิกของกลุ่มฯ ได้มีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีการส่งเสริมให้ประชาชนมีการออมเงินเป็นการรวมตัวกันของชาวบ้าน เพื่อช่วยเหลือตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยการประหยัดทรัพย์ และปลูกฝังสมาชิกกลุ่มด้วยการใช้คุณธรรม ในรูปแบบต่าง ๆ การจัดสวัสดิการชุมชนเกิดจากการออมเงินแล้วแบ่งให้คนที่มีความต้องการเงินทุนไปประกอบอาชีพได้มีการนำผลกำไรของกลุ่มมาจัดสวัสดิการ และระบบการจัดสวัสดิการที่ดีควรให้ทุกคนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมโดยตกลงกติกา และใช้ร่วมกันจากความต้องการของคนในชุมชน

2. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนแบบพึ่งพาตนเองของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 ได้รูปแบบจากการสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้เกี่ยวข้องกับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต การทบทวนวรรณกรรม งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาเชิงคุณภาพ จึงยกร่างรูปแบบที่ผู้วิจัยใช้ชื่อว่า “TONMAI Model” มีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1. T - Trust (ความไว้วางใจ) 2. O - Opportunities (โอกาส) 3. N - Networking (เครือข่าย) 4. M - Management (การจัดการ) 5. A - Activity (กิจกรรม) และ 6. I - Impression (ความประทับใจ) แสดงเป็นรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนแบบพึ่งพาตนเองของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คนมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนแบบพึ่งพาตนเองของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในเขตภาคกลางตอนล่างในภาพรวมอยู่ใน

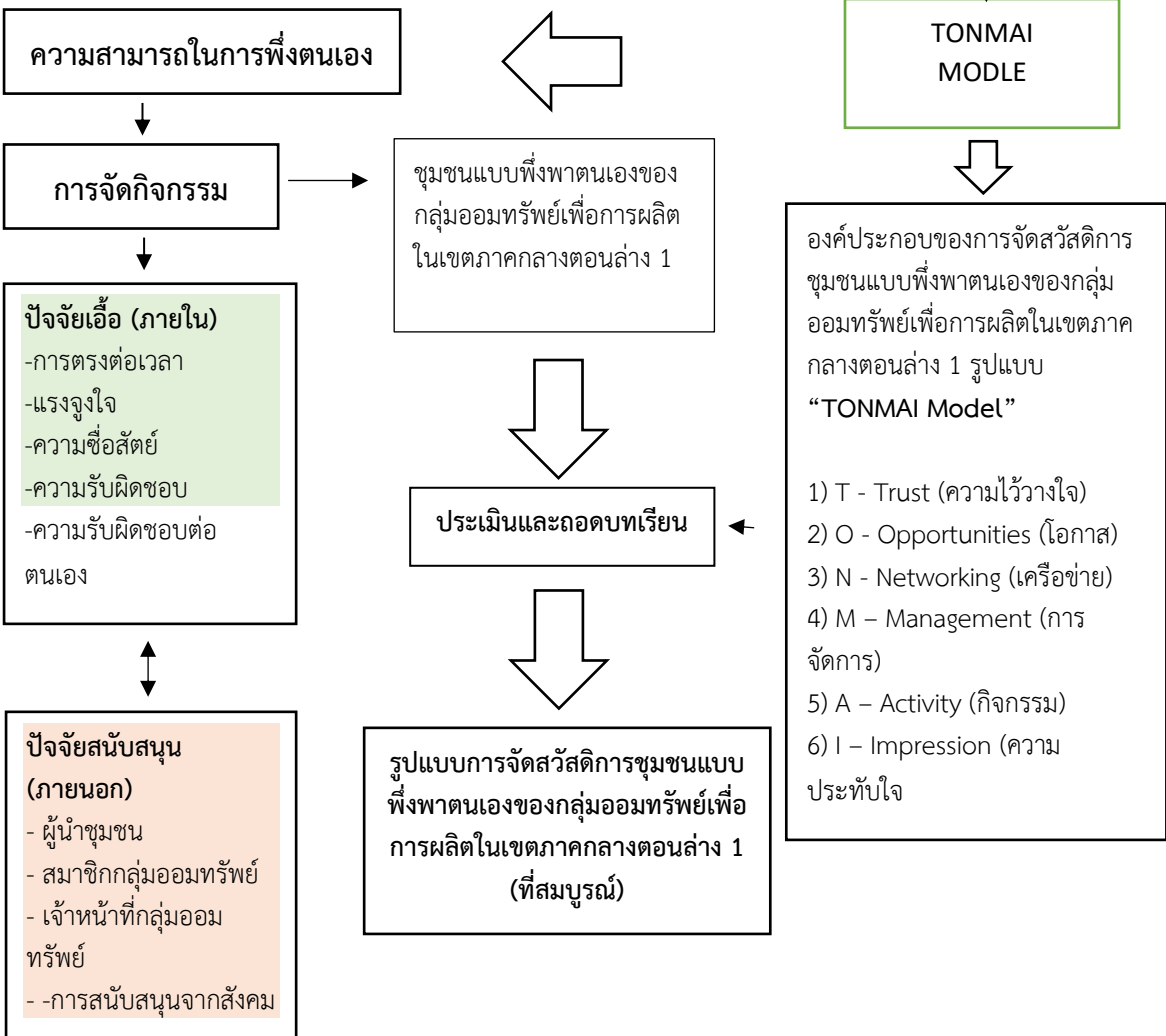

ระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านของรูปแบบด้านที่สูงที่สุด คือ การกำหนดองค์ประกอบของ รองลงมา องค์ประกอบของรูปแบบ โดยมีข้อเสนอ ดังนี้ เป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสม รวมถึงการนำไปใช้ได้จริง เนื่องจากบ่งบอรายละเอียดของแต่ละส่วน มีหลักการ วัตถุประสงค์ และโครงสร้างของรูปแบบ และผลที่จะได้จากรูปแบบมีความชัดเจนและสอดคล้องเชื่อมโยงกัน และเขียนเป็น **แผนภาพที่ 1**

**รูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนแบบพึ่งพาตนเองของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
ในเขตภาคกลางตอนล่าง 1**

หลักการ : พึ่งพาตนเองของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

วัตถุประสงค์ : เพื่อจัดสวัสดิการชุมชนแบบพึ่งพาตนเองของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในเขตภาคกลางตอนล่าง 1

แผนภาพที่ 1 แสดงรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนแบบพึ่งพาตนเองของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

3. ผลการใช้รูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนแบบพึ่งพาตนเองของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 (Implementation) พบว่า คะแนนก่อนการอบรม (Pre - test) ของกลุ่มออมทรัพย์ที่เป็นกลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 7.34 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.45 อยู่ในระดับปานกลาง และหลังการอบรมได้ทดสอบหลังการอบรม (Post - test) มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 10.55 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.01 อยู่ในระดับมาก จากคะแนนเต็ม 12 คะแนน ส่วนผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนการอบรมและหลังการอบรมด้วย dependent t-test แบบไม่อิสระจากกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 พบว่า เมื่อทดสอบสถิติที่ พบว่า $t = 6.489$, $Sig = 0.00$ แสดงให้เห็นว่าคะแนนก่อนการทดลองและหลังการทดลองเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจในการอบรมในภาพอยู่ในระดับมาก **ดังตารางที่ 1**

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความรู้ก่อนและหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการฯ ของกลุ่มออมทรัพย์

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	เกณฑ์คะแนน	การแปรผล	df	t	Sig
ก่อนอบรม	30	12	7.34	1.45	61.17	ปานกลาง	29	6.489*	.000
หลังอบรม	30	12	10.55	1.01	87.92	มาก			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กลุ่มที่ศึกษาจำนวน 30 คน มีความพึงพอใจของผู้รับการอบรมการพัฒนาแบบโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณารายด้านพบว่า ด้านกิจกรรมจากการอบรมเชิงปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก ด้านความไว้วางใจ อยู่ในระดับปานกลาง ด้านบรรยากาศในการอบรมเชิงปฏิบัติการอยู่ในระดับปานกลาง และ ด้านประโยชน์จากการอบรมอยู่ในระดับปานกลาง

ส่วนการจัดเวที พบว่าเมื่อทดลองใช้ในกลุ่มเป็นการกระตุ้นให้สมาชิกกลุ่มมีความตระหนักในหน้าที่ของตัวเองมีความรับผิดชอบ มีการจัดการและสร้างสรรค์กิจกรรมที่ดีต่อกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต การรวมกลุ่มของสมาชิก ซึ่งมีฐานะทางการเงินที่แตกต่างกัน ด้วยแนวทาง ใครมีเงินเท่าไรก็สามารถเป็นสมาชิกได้ โดยการออมอย่างเดียวทำให้กลุ่มไม่สามารถขับเคลื่อนงานได้อย่างทั่วถึง จึงสามารถทำกำไรได้ โดยให้ตัวเองและเพื่อนสมาชิกเป็นผู้ค้าประกัน ด้วยดอกเบี้ยราคาต่ำเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ภายใต้คุณธรรม 5 ประการในการอยู่ร่วมกันของสมาชิก เพื่อการพัฒนาชุมชน โดยการสอนให้หาเงิน เก็บเงิน และต่อยอดเงิน ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เพื่อให้เศรษฐกิจของชุมชนให้เกิดความมั่นคงอย่างยั่งยืน

4. ผลการประเมินความพึงพอใจ พบว่า การอบรมการพัฒนาแบบโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านกิจกรรมจากการอบรมเชิงปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก ด้านความไว้วางใจ อยู่ในระดับปานกลาง ด้านบรรยากาศในการอบรมเชิงปฏิบัติการอยู่ในระดับปานกลาง ด้านประโยชน์จากการอบรมอยู่ในระดับปานกลาง และผลจากการถอดบทเรียน รูปแบบการจัดการสวัสดิการชุมชนแบบพึ่งพาตนเองของกลุ่มออมทรัพย์ในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 พบว่า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาคนในชุมชนให้มีการดำเนินชีวิต และเรียนรู้การทำงานร่วมกันในรูปแบบ “กระบวนกรกลุ่ม” และใช้ “สัจจะออมทรัพย์” เป็นเครื่องมือในการสร้างวินัยการออมของสมาชิกเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจในระดับชุมชน ให้สมาชิกได้กัยืมเงิน ทำกิจกรรมต่าง ๆ สร้างงาน สร้างอาชีพแก่สมาชิก เช่น ทำโรงสี ร้านค้าชุมชน ทำให้สังคมเกิดการ พัฒนาเป็นแกนกลางในการเกื้อกูลในระดับสังคม ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมไปถึงช่วยกันแก้ไขปัญหาความยากจน หนี้สินนอกระบบได้ ให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้ เป็นกลุ่มของประชาชน โดยประชาชนเพื่อประชาชน

จากเงินออมของประชาชน ด้วยการบริหารจัดการเงินร่วมกัน ลดความเหลื่อมล้ำในสังคมได้ มีตารางการถอดบทเรียน ดังนี้

ที่	ประเด็น	ผลการถอดบทเรียน
1	ประสบการณ์ที่ได้รับจากการอบรมเชิงปฏิบัติการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ได้รับฟังประสบการณ์ และรูปแบบ 2. ได้ประสบการณ์ที่ดีและประสบการณ์ใหม่มากขึ้น 3. ได้รับความรู้หลายเรื่องได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ มากมาย 4. ประสบการณ์จริงในการพูดคุย การแสดงออก การสร้างสมาธิในการอบรม 5. ได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนๆ พี่น้อง
2	การแสดงออกในการอบรม	<ol style="list-style-type: none"> 1. อธิบายอย่างไรให้สมาชิกเข้าใจ 2. พูดเรียงลำดับที่ถูกต้องขึ้น และนำเสนอที่ดีขึ้น ถูกต้องมากขึ้น
3	ความประทับใจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีความประทับใจในกิจกรรม 2. ได้ไปเรียนรู้ในสถานที่จริง สามารถเผยแพร่ความรู้ได้ เช่น ได้เรียนรู้สถานที่จริง กับคนในชุมชน 3. เมื่อได้ลงพื้นที่แล้วก็ได้ทักษะการพูดมากขึ้น ได้ลงสถานที่จริง ได้เรียนรู้การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี และเหมาะสม 4. ได้พูดเรื่องเกี่ยวกับการออมทรัพย์กับสมาชิกกลุ่ม ทำให้เรากล้าคิดกล้าทำ และกล้าแสดงออก กล้าพูด 5. การลงพื้นที่จริง ได้ปฏิบัติจริง เพื่อความเข้าใจและประสิทธิภาพในการอบรม ได้เรียนรู้หลักการโดยการสังเกต การหาข้อมูล การศึกษาจากสถานที่จริง
4	กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. ได้เรียนรู้สิ่งที่ดี ได้สิ่งดีๆ ได้เห็นความสวยงาม ได้แสดงความกล้า มีประสบการณ์ ได้ความรู้ ได้ทำงานเป็นทีม 2. ได้รับความรู้หลายอย่าง เช่น แนะนำในสถานที่ชุมชน ได้ฝึกพูด ได้ลงพื้นที่จริง ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีและยั่งยืนมากขึ้น 3. ได้เรียนรู้การนำไปใช้ได้ด้วยการฝึกปฏิบัติขึ้นมาก ได้พูดได้ดี ได้ฝึกการกล้าแสดงออก
5	ผลที่ได้จากการอบรม	<ol style="list-style-type: none"> 1. ทำให้การจัดการกลุ่มออมทรัพย์มีประสิทธิภาพมากขึ้น ได้เรียนรู้กลุ่มออมทรัพย์ได้มากขึ้น 2. ได้ไปนอกสถานที่ ทำให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ได้รับความรู้จากวิทยากร และนำไปใช้ในชีวิตรเราได้ มีการอบรมที่ดี 3. ทำให้การฝึกพูด ฝึกความกล้า ได้แสดงออก 4. ได้รับความรู้เพิ่มมากขึ้น มีความเข้าใจในหลักการมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต คณะกรรมการมีส่วนร่วม และเปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการกลุ่มทุกขั้นตอนเริ่มตั้งแต่การคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่ม การจัดทำระเบียบข้อบังคับ การกำหนดแนวทางการดำเนินงาน การดำเนินกิจกรรม ตลอดถึงการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล เป็นต้น ทำให้กลุ่มสามารถดำเนินกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของสมาชิกได้เป็นอย่างดีนำไปสู่ความพึงพอใจของสมาชิก เกิดความผูกพัน รัก และหวงแหน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของและรับผิดชอบร่วมกันส่งผลให้การดำเนินงานของ

คณะกรรมการมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิเทศ สนั่นนารี และ เตชา บัวเทศ ได้ทำการศึกษา เรื่อง ความอยู่รอดของกลุ่มออมทรัพย์: รูปแบบการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านหนองมน อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี พบว่า ความสำเร็จ และการอยู่รอดของกลุ่มขึ้นอยู่กับคณะกรรมการที่มีความซื่อสัตย์เสียสละ รับผิดชอบ เอื้อประโยชน์ให้กับเพื่อนสมาชิกอย่างเป็นธรรม เสมอภาค จนทำให้เกิดความไว้วางใจในหมู่สมาชิกตลอดมา

2. ประสิทธิภาพ / ความสามารถในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต การได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ คณะกรรมการที่ได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนจะมี ประสิทธิภาพการดำเนินงานที่ได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ชุมชนในทุกระดับ โดยเฉพาะพัฒนากรที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุนให้คำปรึกษา แนะนำเข้าร่วมประชุม ร่วมดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึง การเยี่ยมเยียนให้กำลังใจในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ซึ่งสอดคล้องกับวิจัย ของ จารึก แก้วมณี ที่พบว่า ปัจจัยด้านการบริหารจัดการกลุ่มเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของกลุ่ม ออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาปรัง เนื่องจากการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต นั้นยึดหลักการมีส่วนร่วมของสมาชิก และใช้หลักคุณธรรม 5 ประการ คือ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความรับผิดชอบต่อ ความไว้วางใจ ความเห็นอกเห็นใจ สอดคล้องกับบริบทชุมชน และทำกิจกรรมของกลุ่มตามความต้องการของ สมาชิกซึ่งได้ร่วมแรงร่วมใจทำให้กลุ่มบรรลุตามวัตถุประสงค์

3. ผลจากการถอดบทเรียนจากรูปแบบการจัดการสวัสดิการชุมชนแบบพึ่งพาตนเองของกลุ่ม ออมทรัพย์ในเขตภาคกลางตอนล่าง “TONMAI Model” เป็นทางเลือกหนึ่งในการนำไปประยุกต์ใช้ พบว่า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาคนในชุมชนให้มีการดำเนินชีวิต และเรียนรู้ การทำงานร่วมกันในรูปแบบ “กระบวนกรกลุ่ม” และใช้ “สัจจะออมทรัพย์” เป็นเครื่องมือในการสร้างวินัย การออมของสมาชิกเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจในระดับชุมชน ให้สมาชิกได้กั้มเงิน ทำกิจกรรมต่าง ๆ สร้างงาน สร้างอาชีพแก่สมาชิก เช่น ทำโรงสี ร้านค้าชุมชน ทำให้สังคมเกิดการพัฒนาเป็นแกนกลางในการเกื้อกูลใน ระดับสังคม ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมไปถึงช่วยกันแก้ไขปัญหาความยากจน หนี้สินนอกระบบได้ ให้ชุมชน พึ่งพาตนเองได้ เป็นกลุ่มของประชาชนโดยประชาชนเพื่อประชาชนจากเงินออมของประชาชน ด้วยการบริหาร จัดการเงินร่วมกันลดความเหลื่อมล้ำในสังคมได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานของ ประเวศ วะสี ซึ่งการจัดสวัสดิการ ชุมชนรูปแบบบูรณาการระดับเมืองทั้ง 6 ด้าน ต้องอาศัยหลักการสำคัญ 6 ประการ คือ การช่วยเหลือ เกื้อกูล (Social-Support) บนพื้นฐานของความผูกพัน เอื้ออาทรต่อกัน ซึ่งเป็นองค์ประกอบ โดยธรรมชาติที่แต่ละ ชุมชน/เครือข่าย มีการรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีเป้าหมายเดียวกัน มีการพบปะกันบ่อยครั้ง ซึ่งทำ ให้สามารถสร้างความเป็นชุมชนได้

4. การประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดการสวัสดิการชุมชนแบบพึ่งพาตนเองของกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิตในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 ตาม “TONMAI Model” สอดคล้องกับการเกิดจิตสำนึกใหม่ที่จะทำ เพื่อผู้อื่นหรือเพื่อส่วนร่วมมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็น ด้านที่อยู่อาศัย (Housing) ด้านสุขภาพ อนามัย (Health) ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) ด้านการให้กู้ยืม (Loans) ด้านการเสียชีวิต (Passed away) และด้านการ เกิด (Birth) ตามความจำเป็นขั้นพื้นฐาน (Basic Needs) สอดคล้องกับ รูปแบบ “HELPA Model” ย่อมาจาก การจัดสวัสดิการชุมชนเชิงบูรณาการระดับเมือง 6 ด้าน คือ H = Housing สวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย และ Health สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย, E = Environment สวัสดิการด้านสิ่งแวดล้อม, L = Loans สวัสดิการด้านการกู้ยืม, P = Passed- away สวัสดิการด้านการตาย และ B = Birth สวัสดิการด้านการเกิด ของ กฤติญา กิริติกอบมณี รูปแบบที่ผู้วิจัยใช้ชื่อว่า “TONMAI Model” มีองค์ประกอบย่อย ได้แก่

1. T - Trust (ความไว้วางใจ) 2. O - Opportunities (โอกาส) 3. N - Networking (เครือข่าย) 4. M- Management (การจัดการ) 5. A - Activity (กิจกรรม) และ 6. I - Impression (ความประทับใจ)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า การส่งเสริมการจัดการสวัสดิการชุมชนแบบพึ่งพาตนเองของกลุ่มออมทรัพย์ในเขตภาคกลาง ควรมีการสร้างเครือข่ายของกลุ่ม จากผู้นำชุมชน และอาสาสมัครต่าง ๆ ที่ทำงานในภาคชุมชน เช่น ผู้นำท้องถิ่นท้องที่ ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน สตรีอาสาพัฒนา อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เพื่อร่วมกันสร้างการมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้สร้างสรรค์กระบวนการพึ่งพาตนเองโดยชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และภูมิปัญญาสากล

2. ผู้ที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับการจัดการสวัสดิการชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการจัดการสวัสดิการชุมชนแบบพึ่งพาตนเองของกลุ่มออมทรัพย์ในเขตภาคกลางของกลุ่มออมทรัพย์ต่างกลุ่มหรือต่างพื้นที่กันเพื่อยกระดับองค์ความรู้เพิ่มขึ้น อันจะสามารถนำไปขยายผลไปสู่ภาคีเครือข่ายและชุมชนอื่นต่อไป

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า สามารถนำรูปแบบ “TONMAI Model” ไปปรับใช้การจัดการสวัสดิการชุมชนแบบพึ่งพาตนเองของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

4. จากผลการวิจัยที่พบว่า ภาวะผู้นำของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพการดำเนินงาน รวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตขึ้นได้นั้น ประการแรกที่สำคัญ คือ ผู้นำที่ได้รับการยอมรับจะสามารถจูงใจให้ประชาชนมีการรวมกลุ่มขึ้นได้ ดังนั้นการคัดเลือกบุคคลมาเป็นคณะกรรมการ สมาชิกของกลุ่มควรเลือก บุคคลที่มีคุณธรรม ซื่อสัตย์ เสียสละ มุ่งประโยชน์ของสมาชิกเป็นสำคัญ มีการบริหารงานที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีการรับฟังความคิดเห็น เน้นการมีส่วนร่วม จะส่งผลให้การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ตรงตามวัตถุประสงค์ และส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีด้วยการพึ่งพาตนเองของคนในชุมชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งเสริมสนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการรูปแบบการจัดการสวัสดิการชุมชนแบบพึ่งพาตนเองของกลุ่มออมทรัพย์ในเขตภาคกลางและต่างพื้นที่

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการและปัจจัยที่ช่วยสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์การจัดการสวัสดิการชุมชนแบบพึ่งพาตนเองของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

บรรณานุกรม

กรมพัฒนาชุมชน. (2552). ความเข้มแข็งของเครือข่ายหมู่บ้าน กข.คจ. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กฤติญา กীরติกอบมณี. (2559). รูปแบบการจัดการสวัสดิการชุมชนเชิงบูรณาการระดับเมือง (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

จารึก แก้วมณี และไมตรี อินทร์ริยะ. (2564). การเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตกรณีศึกษาบ้านนาปรัง ตำบลคลองขวาง อำเภอนาหว้า จังหวัดสงขลา. วารสาร มจร การพัฒนาสังคม, 6(1), 80-89.

- โชคชัย เตชรอด. (2564). การวิเคราะห์อัตราส่วนความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*, 3(6), 73-87.
- ธีรศักดิ์ อุ่นอารมณ์เลิศ. (2554). วิธีวิทยาการวิจัยทางสังคมศาสตร์. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นรินทร์ สังข์รักษา. (2555). การถอดบทเรียน: เทคนิควิธีการเรียนรู้บทเรียนเพื่อการพัฒนาชุมชน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 9(2), 18-33.
- นิเทศ สนั่นนารี และเดชา บัวเทศ. (2562). ความอยู่รอดของกลุ่มออมทรัพย์: รูปแบบการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านหนองมน อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยขอนแก่น*, 8(3), 277-286.
- ประเวศ วะสี. (2542). เศรษฐกิจชุมชนทางเลือกเพื่อทางรอดสังคมไทย. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สลิลทิพย์ เชียงทอง และอินทรา วิทยสมบุญ. (2552). คู่มือการดำเนินงานโครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แอ๊ปฟ้าพริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). (2566). ยุทธศาสตร์ชาติฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2566. จาก <http://nscr.nesdc.go.th/ns/>
- สำนักงานบริหารกองทุนพัฒนาชุมชน.กรมการพัฒนาชุมชน. (2563). *พจนานุกรมกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งชาติ.
- อภิญา เวชชัย และกิติพัฒน์ นนทปัทมดูล. (2546). การพัฒนาระบบสวัสดิการสำหรับคนจนและคนด้อยโอกาส: กลุ่มคนจนผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มเสี่ยงที่ประสบปัญหาทางสังคม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Babbie, E. (2002). *The basics of social research*. (2nd ed.). Belmont, CA: Wadsworth.
- John W. Best and James V. Kahn. (1988). *Research in Education*. United States of America